

**Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet**  
**BGA/5361/4/2020. ikt. sz. pályázat**

MEGVALÓSULT A MAGYAR KORMÁNY  
TÁMOGATÁSÁVAL



**AZ INTÉZET MŰKÖDÉSI, BERUHÁZÁSI, ESZKÖZFEJLESZTÉSI ÉS KIADVÁNY  
MEGJELENTETÉSI KÖLTSÉGEINEK TÁMOGATÁSA**

A Beregszász székhelyű Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet létrehozása azoknak az új igényeknek a jelentkezését jelezte, amelyek a kárpátaljai magyar szellemi élet teljessé tételét szorgalmazták, s új értéket jelentettek a szellemiség alakulásában és autonómmá válásában. A teljesség igényében jelölhetjük meg azt az új minőséget, amelynek célja a kárpátaljai magyar nemzeti közösséget már átfogó, a legtöbb esetben mozgalmi jellegű kulturális szerveződésekkel és ernyőszervezeteikkel közösen a kultúra és a tudományosság minden olyan területén, ahol önálló kisebbségi intézmények nem hozhatók létre (könyvtárak, múzeumok, levéltárak, műemlékvédelem), felvállalni ennek a munkának az irányítását, segítségét az egész régióra kiterjedő közművelődési tanácsadással és szolgáltatásrendszerrel.

Intézetünk igen széles palettán van jelen a kárpátaljai magyar közéletben, kiegyensúlyozott és független kultúrpolitikája révén sikerült egy olyan alkotói műhelyt létrehozni, amely a régió közéletének legjobbjait tömöríti. Tevékenységünket az alapító okiratban megfogalmazott célok megvalósítására irányítjuk, ezek:

- 1.) *közgyűjteményi részleg* – a KMMI 2008 első felében létrehozott könyvtárának könyvállománya meghaladja a 10.000 példányt, amely folyamatosan gyarapszik részben adományok, részben pedig vásárlás útján. Elsősorban hungarikum jellegű kiadványokat gyűjtünk, ezen belül is prioritást élveznek a Kárpátaljával, az itt élő magyarsággal és más nemzetiségekkel kapcsolatos könyvek. A KMMI könyvtárának állománya többnyire magyar nyelvű, de megtalálhatóak ukrán, orosz, német és egyéb nyelvű kötetek is.

Az anyanyelvű írott kultúra és olvasás helyi igényeit és sajátosságait figyelembe véve fogalmaztuk meg állomány-gyarapítási feladatunkat. Gyűjtjük és feldolgozzuk a trianoni döntés után, illetve 1918 után Kárpátalján megjelent valamennyi magyar nyelvű dokumentumot. A közgyűjteményi részlegben folyik tartozik a KMMI digitalizációs tevékenysége. Ennek keretében az intézet honlapjára ([www.kmmi.org.ua](http://www.kmmi.org.ua)) feltöltésre kerülnek az Intermix Kiadó által a Kárpátaljai Magyar Könyvek sorozatban megjelent kiadványai (ezek az Országos Széchényi Könyvtárral megkötött szerződésnek megfelelően bekerülnek a Magyar Elektronikus Könyvtár állományába – [www.mek.oszk.hu](http://www.mek.oszk.hu)), az Együtt című irodalmi lap digitális változata (megjelenik 2002-től a Magyar Írószövetség Kárpátaljai Írócsoportja kiadványaként). Az intézeti honlapon megtalálhatóak még a Kárpátalja (Miskolc), a Beregi Hírlap (Beregszász) és a Kárpátaljai Hírmondó (Beregszász-Budapest) különböző évfolyamai is. Az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézetével, illetve a Nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárral együttműködve évente több turnusban szakmai továbbképzéseket szervezünk a könyvtári munkatársak számára Kárpátalja szerte. Ebben a programban kiemelkedő partnerünk a Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesülete (KMKE).

- 2.) *Közművelődési részleg* – a kárpátaljai művelődési portál létrehozása, gondozása, információs adatbank működtetése, szakmai információk gyűjtése, közérdekű felhasználásának elősegítése; közművelődési szakemberek képzése és továbbképzése; kulturális közösségfejlesztő rendezvények, településfejlesztő tevékenységek elősegítése; kapcsolattartás, együttműködés az ukrán kisebbségek intézményeivel; kiadványok gondozása: Kárpátaljai

Magyar Krónika, Évkönyv, KMMI-Füzetek, Együtt c. irodalmi, művészeti, kulturális kéthavi folyóirat, könyvkiadás. Az intézmény társszervezője a magyar kultúra kárpátaljai központi ünnepeinek. Az intézet feladatkörébe tartozó területeken magyarországi és nemzetközi kapcsolatok ápolása. Az együttműködés lényege: közös, Magyarországon és az adott országokban is kompatibilis feldolgozási módszerek alkalmazása; a dokumentációs és az informatikai programok és fejlesztések kölcsönös elérhetősége, a keresőrendszerek egységesítése; Közművelődési rendezvények, tanácskozások, konferenciák, fórumok, író-olvasó találkozók szervezése; tehetségkutató programok. Felnőttképzés (a kulturális intézmények, klubok, hagyományörző együttesek, stb. képviselőinek képzése).

3.) *Tudományos kisebbségkutatási részleg* – társadalmtudományi kutatómunka, a kulturális értékek társadalmi hatásának, a művelődési intézmények változásának vizsgálata, a művelődő közösségek tevékenységének elemzése, ezek fejlődését szolgáló kísérletek végzése. Néprajz-kutatások, történelem-, helytörténelem-kutatások, művelődéstörténet-kutatások, szociológia-kutatások, stb. Közös kutatási programok, szakmai tanácskozások megszervezése a kárpát-medencei intézmények között.

A Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet programjait a közművelődési, közgyűteményi és tudományos tevékenység köré építette ki. A közművelődési tevékenység bázisul a különböző kulturális intézmények (klubok, művelődési házak) szolgálnak, illetve az intézet partnerintézményei. Ezek: a Beregvidéki Múzeum, a beregszentmiklósi várkastély, a Tiszapéterfalvai Képtár, a Tiszaháti Tájézmúzeum, a Kárpátaljai Népi Építészeti Múzeum (Skanzen). Az elmúlt több, mint egy évtized során szervezett kulturális programok száma meghaladja a háromezretet. A kiállítások, bemutatók, szakmai fórumok, a magyar történelmi és kulturális múlt jeles eseményeinek méltatása mellett az Intézet hiánypótló tevékenységet is ellát, mivel továbbképzéseket szervez a kulturális szférában tevékenykedő részére. Az intézet alkotótáborokat is szervez az értelmiség számára, amelyek eredményeit évente több alkalommal kiállítások keretében tárják a nagyközönség elé.

A KMMI a tehetséggongozó programja keretében számos ifjú tehetséget indított el pályáján, ezek számára megjelenési és publikálási lehetőséget is biztosít kiadványaiban (Kárpáti Magyar Krónika, KMMI Füzetek). A kárpátaljai magyar művelődési eredményeiről havonta több alkalommal szerkesztett hírleveleiben, illetve az intézet honlapján ([www.kmmi.org.ua](http://www.kmmi.org.ua)) számol be. Ez utóbbi egyben tárhelye annak a kutatómunkának is, amelyet részlegeiben végez. Mára elmondhatjuk, hogy honlapunk a közművelődési adatbázisok és a rendezvényajánlatok tekintetében az első helyen szerepel Kárpátalján, a KMMI márkanévvé alakult, amelynek rendezvényein szívesen vesznek részt az alkotók.

A programok megvalósításának helyszínei: Kárpátalja magyar lakta települései voltak.

A 2020-ban a Magyar Állandó Értekezlet (MÁÉRT) által meghirdetett Nemzeti Összetartozás Esztendeje keretében a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet a COVID-járvány ellenére számos olyan programot valósított meg sikeresen, amely a kárpátaljai magyar kultúra értékeinek továbbadását szolgálta.

Ezek:

1. ***Kik vagyunk mi, kárpátaljai magyarok?*** – könyvkiadási program (könyvek kiadása és eljuttatása kárpátaljai közgyűtemények és oktatási intézmények számára). Könyvenként 300 példányban láttak napvilágot azok a korábban már kiadott alpművek, amelyek minden könyvtár polcain ott kell, hogy legyenek: Vári Fábrián László. *Vannak ringó bölcsők* (332 old.), *Magyar művészet Kárpátalján* (380 old.), *Szépaszony dombja*



(Kárpátaljai mondák és legendák) (240 old.), Magyar irodalmi élet és írásbeliség Kárpátalján (343 old.) Kárpátalja magyar művelődéstörténetéhez (379 old.), Dupka György. A nagy háború emlékezete Kárpátalján (379 old.). Rákóczi turulmadara. A Nagyságos Fejedelem és kora a nép emlékezetében: történeti mondák, legendák, emlékhelyek Kárpátalján (összeállította Dupka György, Zubánics László) – 81 old., Balla Eszter: Korláthelmec. A község történelmi, szociális-gazdasági és vallásfelekezeti fejlődésének sajátosságai a XIV. századtól a XX. század elejéig (KMMI-Füzetek: <https://kmmi.org.ua/konyvtar/kmmi-fuzetek/reszletes/korlathelmec>, Gorzó Katalin: *Boszorkányság nyugaton. Nyugat-európai boszorkányüldözések kultúranropológiai vizsgálata* (KMMI-Füzetek: <https://kmmi.org.ua/konyvtar/kmmi-fuzetek/reszletes/boszorkanysag-nyugaton> .)

A 7 kiadványból álló könyvcsomagot a Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesülete tagszervezetein, illetve aktivistáinkon keresztül eljuttattuk valamennyi közgyűjteménybe és közintézménybe (iskolák).



- 2. „*Hol sírjaink domborulnak...*” – ezer esztendő történelmünk hősei emlékének ápolása. – A program keretében több történelmi helyszín/emlékhely is felújításra került. Ezek: a Szolyvai Honfoglalási Emlékmű, Posch Alajos újságíró (1919-ben a bevonuló csehszlovák hadsereg gyilkoltatta meg) és Szeghelety János '48-as honvédhadnagy sírjainak a felújítása és a környezetük rendezése az

ungvári Kálvária temetőben, illetve a kisszelmenci Székelykapu felújítása. Valamennyi helyszín igen elhanyagolt állapotban volt, sikerült őket az enyészettől megmenteni.

- 3. **A KMMI képző- és iparművészeti gyűjteményének bővítése:** művészeti alkotások (képek, kisplasztikák, szöttek, varrottások) vásárlása. A MÉKK Munkácsy Mihály Képzőművészeti Egyesületének tagjai munkái közül sikerült megvásárolni a KMMI részéről, amely az állandó kiállításunk gerincét képezik és az Európa-Magyar Házban láthatóak.
- 4. **Technikai eszközök beszerzése:** hangosító berendezés, laptopok, nyomtatók (digitalizációs tevékenység, a kárpátaljai magyar kulturális értékek felgyűjtése és közzététele). A beszerzések részén sikeresen megújítottuk a KMMI műszaki háttérét, többek között a kültéri hangosításokat is sikeresen meg tudjuk oldani.



- 5. *Vitrinek, mozgatható tárlók, kiállítási posztamensek kivitelezése* (a KMMI textilgyűjteménye, illetve kárpátaljai népviseletek elhelyezése céljából).
- 6. Kárpátaljai hagyományos *népviseletek varratása*, illetve *próbababák beszerzése* a viseletek bemutatásához.
- 7. *Webfejlesztés*: tárhely bővítés, keresőprogram csatolása a [kmmi.org.ua](http://kmmi.org.ua) honlaphoz.

A programokban szereplő beruházási és működési projekt 2020. január 1.–november 30. között valósult meg. Érintettek köre: 16–70 év, a kárpátaljai magyar és nem magyar közösség képviselői, előzetes számítások szerint kb 5000 fő, illetve számos intézmény, amely a kiadványokból részesült. Tervezett eredményként a Nemzeti Összetartozás Éve keretében olyan programokat tudtunk megvalósítani, amelyek a magyar azonosságtudatot erősítik Kárpátalján.